

شرح و تفسیر هفتاد و یک نفر دوی

بر اساس نسخه چاپی حلال خالق مطلق

همراه با شرح آیات و معنی مفردات و اشخاص و اعلام

علی محمد پشت دار

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

سرشناسه	:	پشت‌دار، علی محمد، ۱۳۳۹ -
عنوان قراردادی	:	شاهنامه. شرح
عنوان و نام پدیدآور	:	شرح و تفسیر شاهنامه فردوسی بر اساس نسخه چاپی جلال خالقی مطلق، همراه با شرح ابیات و معنی مفردات و اشخاص و اعلام/ علی محمد پشت‌دار.
مشخصات نشر	:	کرج: جهاد دانشگاهی واحد استان البرز (خوارزمی)، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۲۱۳ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۷۶۰۵-۵۸-۵ : ریال ۳۵۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۱۱ - ۲۱۲. نمایه.
موضوع	:	فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۲۱۶ ق. شاهنامه -- نقد و تفسیر
موضوع	:	Ferdowsi, Abolqasem. Shahnameh -- Criticism and interpretation
موضوع	:	شعر فارسی - قرن ۴ ق. - تاریخ و نقد، - Persian poetry - 10th century - History and criticism
شناسه افزوده	:	فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۲۱۶ ق. شاهنامه. شرح، Ferdowsi, Abolqasem. Shahnameh
شناسه افزوده	:	جهاد دانشگاهی. واحد استان البرز (خوارزمی)
رده بندی کنگر	:	PIR۴۴۹۵
رده بندی دیویی	:	۲۱/۸۱۱
شماره کتابشناسی	:	۷۳۶۲۰۴

انتشارات جهاد دانشگاهی واحد استان البرز (خوارزمی)

شابک: ۶۰۰-۹۷۸-۷۶۰۵-۵۸-۵

ISBN: 978-600-7605-58-5

واحد استان البرز
خوارزمی

عنوان کتاب	:	شرح و تفسیر شاهنامه فردوسی، بر اساس نسخه چاپی جلال خالقی مطلق
نویسنده	:	علی محمد پشت‌دار
ویراستار	:	دکتر عبدالحمید اسماعیلی پناه
نوبت چاپ اول	:	فروردین ۱۳۹۸
شمارگان	:	۲۰۰ نسخه
قیمت	:	۳۵۰۰۰۰ ریال

آدرس ناشر:

- کرج، خیابان شهید بهشتی، دانشگاه خوارزمی، طبقه همکف ساختمان مرکزی، معاونت علمی جهاد دانشگاهی واحد استان البرز (خوارزمی): تلفن: ۰۲۶-۳۴۵۰۵۱۵۱
- تهران، خیابان طالقانی شرقی، بین بهار و شریعتی، جنب بانک سپه، پلاک ۵۲، انتشارات جهاد دانشگاهی واحداستان البرز (خوارزمی): تلفن: ۰۲۱-۷۷۵۰۳۸۲۴

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش نماید مورد پیگرد قانونی خواهد گرفت

فهرست

۱	مقدمه
۵	بخش اول
۵	جلد اول شاهنامه از آغاز تا پایان داستان منوچهر
۵	بر اساس نسخه چاپی خالقی مطلق
۴۳	اهداف کلی:
۴۴	در ستایش خداوند
۴۵	گفتار اندر ستایش خرد
۴۶	گفتار اندر ستایش پیغمبر
۴۷	گفتار اندر راهم آوردن شاهنامه
۴۸	پادشاهی و نوانصد سال بود
۵۸	گفتار اندر بخش کردن فریدون جهان را بر پسران
۶۶	گفتار اندر زادن منوچهر از مادر
۷۵	گفتار اندر نامه نوشتن منوچهر بنزدیک شاه آفریدون
۷۷	پادشاهی منوچهر صد و بیست سال بود
۷۹	گفتار اندر داستان سام نریمان و زادن زال
۸۲	گفتار اندر خواب دیدن سام نریمان را
۸۸	داستان زال و رودابه
۹۵	آمدن زال به کاخ رودابه
۹۸	گفتار اندر آگاهی یافتن شاه منوچهر از پیوند گرفتن زال با دختر ارابه
۹۹	گفتار اندر آگاهی یافتن سام نریمان از آمدن پسرش زال
۱۰۱	گفتار اندر آگاهی یافتن شاه منوچهر از آمدن زال
۱۰۲	مراسم خواستگاری و جشن و عروسی زال با رودابه
۱۰۴	گفتار اندر زادن رستم از مادر به فیروزی
۱۰۵	گفتار اندر آمدن سام نریمان از گرگساران بنزدیک رستم
۱۰۸	گفتار اندر اندرز کردن منوچهر نوذر را
۱۱۰	توضیحات بخش نخست

- ۱۱۴..... گفتار اندر ستایش خرد
- ۱۲۱..... گفتار اندر ستایش پیغمبر
- ۱۲۶..... گفتار اندر فراهم آوردن شاهنامه
- ۱۳۲..... پادشاهی فریدون پانصد سال بود
- ۱۳۹..... پسران فریدون و داستان همسر گزینی ایشان
- ۱۵۷..... گفتار اندر بخش کردن آفریدون جهان را بر پسران
- ۱۵۸..... کهولت فریدون آغاز اختلافات پسران او
- ۱۷۱..... گفتار اندر زادن منوچهر از مادر
- گفتار اندر نامه نوشتن منوچهر به نزدیک شاه آفریدون پس از کشتن سلم و تور
- ۱۸۸.....
- ۱۹۱..... پادشاه منوچهر صد و بیست سال بود
- ۱۹۴..... گفتار اندر زادن سام نریمان و زادن زال
- ۱۹۸..... گفتار اندر خواست دیدن سام نریمان را
- ۲۰۷..... داستان زال و رودابه
- ۲۱۴..... آغاز پیوند زال و رودابه
- ۲۱۸..... آمدن زال به کاخ رودابه
- ۲۲۳..... گفتار اندر آگاهی یافتن منوچهر از پیوند زال با دختر مهرباب
- ۲۲۴..... منوچهر شاه سام را خواست
- ۲۲۴..... نوذر پیام پدر به سام داد
- ۲۲۴..... سام به دربار منوچهر آمد
- ۲۲۵..... سام از آمدن زال آگاه شد
- ۲۲۶..... بزرگان زال را دوباره نزد پدر بازگرداندند
- ۲۲۷..... سام نامه ای به شاه منوچهر نوشت و به دست زال داد
- ۲۲۸..... رفتن زال به حضور منوچهر شاه با نامه پدر
- ۲۲۹..... مراسم خواستگاری و جشن عروسی زال با رودابه
- ۲۳۱..... گفتار اندر زادن رستم از مادر به فیروزی
- ۲۳۴..... گفتار اندر آمدن سام نریمان برای دیدن رستم

۲۳۷	گفتار اندر اندرز منوچهر نوذر را.....
۲۳۸	وصایای منوچهر نوذر را.....
۴۳	بخش دوم.....
۴۳	برگزیده داستان‌هایی از جلد چهارم.....
۲۴۳	جلد چهارم: داستان دوازده رخ.....
۲۴۶	گفتار اندر رسیدن گودرز کشاورادگان به کنار زبید.....
۲۵۱	گفتار اندر بازگشتن گیو از پیش پیران ویسه.....
۲۵۷	گفتار اندر آمدن بیژن به نزدیک پدر و جنگ ترکان خواستن.....
۲۵۹	گفتار اندر رفتن هومان به نزدیک پیران و جنگ ایرانیان خواستن.....
۲۶۱	گفتار اندر آمدن هومان ویسه از لشکرگاه خود به لشکرگاه ایرانیان.....
۲۶۵	بخش سوم: برگزیده‌هایی از جلد ششم.....
۲۶۵	گفتار اندر زادن دژیر از.....
۲۶۹	پادشاهی اردشیر بابکان چهل و دو سال بود.....
۲۷۸	گفتار اندر عهدنامه اردشیر ۱۲۱ با شاور.....
۲۸۵	بخش چهارم: برگزیده‌هایی از جلد هفتم.....
۲۸۵	گفتار اندر مجلس بوزرجمهر بنزد شاه نوشین روان.....
۲۸۸	مجلس دوم بوذرجمهر بنزد نوشین روان.....
۲۹۳	مجلس سیوم بوذرجمهر بنزد نوشین روان.....
۲۹۷	مجلس چهارم بوذرجمهر بنزد نوشین روان.....
۲۹۹	مجلس پنجم بوذرجمهر بنزد نوشین روان.....
۳۰۲	مجلس ششم بوذرجمهر بنزد نوشین روان.....
۳۰۶	مجلس هفتم بوذرجمهر بنزد نوشین روان.....
۳۱۱	فهرست منابع.....

پیشگفتار

به نام خداوند جان و خرد

کلام فردوسی با موضوع تاریخ ایران از باستان تا دوره تاریخی اگر چه علم است و خبر، اما با ذوق هنری ناظم ارج و ارزش ادبی و خیال انگیزی به خود گرفته است. فردوسی به جز این اثر همانند شاعران هم عصر خود دیوان قصاید و غزلیات و رباعی ندارد، ولی همین اثر برای اثبات استادی او در شعر و شاعری کفایت می کند، استاد علوم در به کار گیری شگردهای هنری به ویژه کنایه در تصویرسازی اشعار و بیانان و میدان رزم کلام رجز خوانی های آنها در اوج است. شرح حاضر که انتخاب از دیدترین نسخه مصحح شاهنامه یعنی حاصل تحقیق و تصحیح دکتر جلال حالق مطابق است، در حد بضاعت نگارنده با اتکابه تجربه نسبتاً طولانی خود برای علامت منداری به شاهنامه و پژوهش در متن آن آماده شده است، امید کارساز و مفید باشد. شما، ایات بر مبنای نسخه فوق الذکر است برخی ایات حذف شده است، اما توالی موضوع را در آن حفظ شده است. پس از هربیت شرح مفردات و صور خیال و تلمیحات و تزیینات آمده است. این کار بی عیب نیست چه علم کامل اوست. در پایان از مسئولان منتشر چاپ و نشر جهاد دانشگاهی واحد استان البرز که در چاپ این اثر بذل عنایت فرمودند تشکر و قدردانی می کنم به ویژه از جناب علیرضا فلاح قهرود و رزحمت بی شائبه ایشان سپاس و امتنان دارم.

الحمد لله اولاً و آخراً

علی محمد پشت‌دار

دانشیار دانشگاه پیام نور